

Tuomioistuinvirastolle

Asia: Lautamiesten lukumäärän vahvistaminen, Tuomioistuinviraston lausuntopyyntö 6.3.2025, TIV/303/2025

Tuomioistuinvirasto vahvistaa käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain (25.8.2016/675) 3 §:n 1 momentin perusteella käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän. Pykälän 4 momentin mukaan käräjäoikeudelle ja käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla kunnalla on varattava tilaisuus antaa asiassa lausunto ennen lautamiesten määrän vahvistamista.

Tuomioistuinvirasto on otsikkoasiassa mainitussa kirjeessään varannut Keski-Suomen käräjäoikeudelle tilaisuuden antaa asiassa po. lainkohdassa tarkoitettu lausunto. Tuomioistuinvirasto on edelleen pyytänyt käräjäoikeutta varaamaan ennen lausunnon antamista tuomiopiiriinsä kuuluville kunnille tilaisuuden antaa lausunto kunnasta valittavien lautamiesten lukumäärän osalta. Käräjäoikeutta on lausunnossaan pyydetty arvioimaan lautamiesten tarpeen kokonaismäärä samoin kuin lautamiesten määrä kunkin tuomiopiiriin kuuluvan kunnan osalta.

Käräjäoikeuden tuomiopiirinä on tuomioistuinlain 2 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan yksi tai useampi maakunta taikka yksi tai useampi maakunnan tai maakuntien kunnista, jollei käräjäoikeuksien toimivallasta lailla erikseen toisin säädetä. Pykälän 2 momentin mukaan käräjäoikeuksien tuomiopiireistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomiopiiri kattaa valtioneuvoston asetuksen (1021/2017) 1 §:n 9 kohdan mukaan koko Keski-Suomen maakunnan.

Suomi jakautuu hyvinvointialue- ja maakuntajakolain (29.6.2021) 1 §:n 1 momentin mukaan maakuntiin.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (29.6.2021/616) annetun lain 6 §:n 12 kohdan mukaan Keski-Suomen maakunta muodostuu Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän,

Jämsän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian,

Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viitasaaren ja Äänekosken kunnista.

Tuomioistuinvirasto on viimeksi vahvistanut Keski-Suomen käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän 11.6.2021 (TIV/67/2021).

Päätöksen mukaan Keski-Suomen käräjäoikeus lautamiesten lukumäärä on kuntakohtaisesti seuraava:

Hankasalmi 1
Joutsa 1
Jyväskylä 27
Jämsä 4
Kannonkoski 1
Karstula 1
Keuruu 2
Kinnula 1
Kivijärvi 1
Konnevesi 1
Kyyjärvi 1
Laukaa 3
Luhanka 1
Multia 1
Muurame 2
Petäjävesi 1
Pihtipudas 1
Saarijärvi 2
Toivakka 1
Uurainen 1
Viitasaari 1
Äänekoski 4
Yhteensä 59

Käräjäoikeus on Tuomioistuinviraston pyynnön mukaisesti varannut kaikille edellä mainituille kunnille tilaisuuden antaa lausuntonsa asiassa.

Lausunnon ovat antaneet Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Karstulan, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan ja Viitasaaren kunnat.

Liitteenä olevista lausunnoista ilmenevin tavoin suurin osa lausunnon antaneista kunnista on katsonut, että vahvistettavan lautamiesten lukumäärän tulee olla sama kuin ennen. Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan jokaisesta kunnasta on valittava vähintään yksi lautamies.

Kunnista Jyväskylän kaupunki on todennut, että vahvistettava lautamiesten lukumäärä tulee olla vähintään sama kuin ennen (27). Kyyjärven ja Luhangan kunnat ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole lausuttavaa asiassa. Luhangan kunta on kuitenkin myös todennut, että lautamiesten lukumäärän tulee olla sellainen, että valitut lautamiehet osallistuvat istuntoihin vähintään kerran kuukaudessa.

Tuomioistuintilastojen mukaan lautamiesistuntojen määrä on vähentynyt Keski-Suomen käräjäoikeudessa vuoden 2023 huippumäärästä (219 istuntoa) 166 istuntoon vuonna 2024. Vähentyminen on sopusoinnussa sen kanssa, että vuoden 2024 aikana käräjäoikeuteen saapui 2.656 rikosasiaa (muut rikosoikeudelliset asiat ja pakkokeinoasiat pois lukien), kun vuoden 2023 aikana saapuneiden rikosasioiden määrä oli 2.925 asiaa. Vähentyminen ei kuitenkaan kerro itse saapuneiden rikosasioiden laadusta, koska esimerkiksi vuoden 2023 joulukuusta aina vuoden 2024 loppuun saakka alkoi ajanjakso, jona käräjäoikeuteen saapui poikkeuksellisen paljon vangitun vastaajan rikosasioita vangitsemisen perusteen ollessa useimmiten törkeät henkeen tai terveyteen kohdistuneet rikokset, seksuaalirikokset tai törkeät huumausainerikokset.

Tämä ilmenee myös PowerBi-tilastoista, joista muutama esimerkki:

- Törkeä pahoinpitely (saapuneiden muutos + 6,5 %:a vuonna 2024), törkeä ryöstö (+13,8 %:a) ja tappo (+75 %:a)
- Raiskaus (+20 %:a), lapsenraiskaus (+ 200 %:a), törkeä raiskaus (+21,1 %:a) ja törkeä lapsenraiskaus (+23,5 %:a)
- Törkeä huumausainerikos (+28,6 %)

Käräjäoikeuden laajempiin rikosasioihin erikoistuneella rikososastolla (9 tuomaria) vangitun vastaajan rikosasioiden istuntoja oli osaston seurannan mukaan viime vuonna tuomaria kohden noin 1½ istuntoa viikossa. Lisäksi käräjäoikeuden erikoistuneen riitaosaston tuomarit toimivat vuoden aikana puheenjohtajina yhteensä 11 vangitun vastaajan rikosistunnossa. Kyseiset istunnot olivat sellaisia, joissa pääkäsittelyn kesto ei ollut yhtä istuntopäivää pidempi.

Käräjäoikeus on käyttänyt vangitun vastaajien rikosasioiden istunnoissa myös kolmen tuomarin kokoonpanoa asioissa, joihin on liittynyt hankalampia oikeudellisia tai näytön arviointia koskevia kysymyksiä. Siitä huolimatta edellä todetut tilastotiedot osoittavat, että lautamieskokoonpanossa ratkaistujen rikosasioiden määrän vähentyminen ei kerro koko totuutta itse kokoonpanossa ratkaistujen rikosasioiden laadusta. Lisäksi vangitun vastaajien

pääkäsittelyt kestävät lähes säännönmukaisesti enemmän kuin yhden päivän sitoen myös lautamiehet useaksi päiväksi toimitettavaan istuntoon. Näin ollen käräjäoikeus yhtyy Jyväskylän kaupungin ja muiden

lausunnon antaneiden kuntien näkemykseen siitä, että vahvistettava lautamiesten lukumäärä tulisi olla sekä kokonaisuudessa, että yksittäisten kuntien osalta sama kuin ennen eli edellä todettu.

Käräjäoikeus toteaa vielä, että Luhangan kunnan näkemys siitä, että kunkin valittavan lautamiehen tulisi osallistua käräjäoikeuden istuntoon vähintään kerran kuukaudessa, johtaisi siihen, että vahvistettavaa lautamiesten lukumäärää tulisi vähentää niistä kunnista, joissa vahvistettavien lautamiesten lukumäärä on enemmän kuin yksi. Lautamiesten vähentäminen suuremmista kunnista ei välttämättä täyttäisi käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n 3 momentissa lautamiehen valinnalle asetettavia vaatimuksia kyseisen kunnan ja laajemmassa mitassa koko käräjäoikeuden tuomiopiirin osalta. Se tarkoittaisi myös sitä, että lautamiestehtävästä muodostuisi varsin kuormittava ja aikaa vievä siihen valituille henkilöille ottaen huomioon lautamieskokoonpanoon ohjautuvien juttujen laatu ja käsittelypäivien määrä käräjäoikeudessa. Lautamiehet kutsutaan lain mukaisesti vuorojärjestyksessä käräjäoikeuden istuntoihin.

Jyväskylässä 8.4.2025

Tomi Vistilä
Laamanni

Tiedoksi: Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomiopiirin kunnat

Liitteet: Kuntien lausunnot

